

Beethoven 250 – Juanjo Mena

DR Symfoniorkestret

Koncertmester: Christina Åstrand

Juanjo Mena

Dirigent

Marlis Petersen

Sopran

Nis Bank-Mikkelsen

Fortæller

Torsdag 17. september 2020 kl. 19.30

Lørdag 19. september 2020 kl. 15.00

02



17.09. kl. 19.20
20.09. kl. 12.15

MØD MUSIKKEN

kl. 18.30 i koncertsalen
v. Benedikte Granvig

Program

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Symfoni nr. 5, c-mol, opus 67 (1804-08), Skæbnesymfonien

- I – Allegro con brio
- II – Andante con moto
- III – Scherzo: Allegro
- IV – Allegro – Presto

🕒 ca. 31'

Pause (30') ca. kl. 20.05

Egmont, opus 84 (1810)

Musik til Johann Wolfgang von Goethes sørgespil

Dansk tekst: Henrik Engelbrecht

Ouverture

- I – Die Trommel gerühret!
- II – Der erste Zwischenakt
- III – Der zweite Zwischenakt
- IV – Freudvoll und leidvoll
- V – Der dritte Zwischenakt
- VI – Der vierte Zwischenakt
- VII – Clärchens Tod bezeichnend
- VIII – Melodram
- IX – Siegessinfonie

🕒 ca. 50'

03

VIS HENSYN I DR KONCERTHUSET

- Dæk mund og næse, hvis du er nødt til at hoste eller nyse
- Host eller nys ikke i hænderne, men i albuebøjningen eller brug et engangslommetørklæde

Pssst... Ved at hoste lydløst medvirker du også til at give den bedste lydoplevelse for både publikum og radiolyttere

Kære publikum

I denne koncertsæson markerer vi en helt særlig milepæl i musikkens verden, nemlig 250-års jubilæet for Beethovens fødsel.

Overalt i verden bliver Beethoven i år hyldet, spillet, sunget og dyrket – og i DR er vi selvfølgelig med til at fejre den store komponist på tværs af radio- og tv-kanaler og ikke mindst live-koncerter her i DR Koncerthuset.

I løbet af efteråret markerer DR Symfoni-orkestret jubilæet ved at lade tre store dirigenter vise forskellige sider af det musikalske geni: den revolutionære Beethoven, humanisten Beethoven og den religiøse Beethoven. Fejringen kulminerer på komponistens dåbsdag i december, hvor vi opfører hans sidste storværk *Missa solemnis* med chefdirigent Fabio Luisi i spidsen.

I denne tid, hvor vi kun kan byde et begrænset publikum velkommen her i Koncertsalen, er vi særligt glade for at kunne tilbyde lyttere og seere en bred vifte af DR-produktioner med – og ikke mindst om – Beethovens musik, som kan nydes hjemme ved højttalerne eller på farten med et par gode hovedtelefoner.

På DR P2 kan du gå på opdagelse i alle Beethovens symfonier og strygekvartetter i to podcastserier med Kristian Leth ved mikrofonen, og også makkerparret Hammer & Cilius har deres sær-

lige bud på en fejring af det store geni. I oktober følger mange flere Beethoven-udsendelser, bl.a. kammerkoncerter med Trio con Brio Copenhagen og en ny program- og podcastserie med Mathias Hammer.

Også tv er med på Beethoven-bølgen: På DR 2 kan man de næste fire søndage se DR Symfoniorkestret spille Beethoven-symfonier med Fabio Luisi på dirigentpodiet, og samtidig er orkestrets prisvindende optagelser med den tidligere chefdirigent Rafael Frühbeck de Burgos i spidsen blevet tilgængelige på DRTV, så de kan nydes i højeste lyd- og billedkvalitet.

Alt det gode Beethoven-indhold har vi samlet på en særlig temaside på **drkoncerthuset.dk**, som du kan gå på opdagelse i, lige når du har lyst.

Men nu skal vi – heldigvis – opleve et nyt og spillevende greb om to af Beethovens udødelige værker i hænderne på DR Symfoniorkestret og tre gæstekunstnere, som alle har et særligt forhold til den store komponist.

God fornøjelse!

Kim Bohr
Chef for DR Koncerthuset,
Den levende musik & P2/P5/P8

Juanjo Mena & DR Symfoniorkestret



DR Symfoniorkestret elsker at have den baskisk-spanske dirigent Juanjo Mena på besøg. Siden sin første optræden i DR Koncerthuset for otte år siden har han dirigeret her mindst en gang om året. I januar dirigerede han DR Symfoniorkestret på turnéen til De Kanariske Øer.

Juanjo Mena er født i 1965, uddannet i sin baskiske fødeby Vitoria og i Madrid. Fra 2011 til 2018 var han chefdirigent for BBC Filharmonikerne. I dag er han 1. gæstedirigent for Spaniens Nationalorkester og kunstnerisk leder af Cincinnati May Festival i USA – og rejser i øvrigt verden rundt på invitation fra utallige orkestre. Han har bl.a. dirigeret Berliner Filharmonikerne og store amerikanske orkestre som New York Filharmonikerne, Boston Symfoniorkester og Los Angeles Filharmonikerne.

På trods af rejseriet har han stadig sit hjem i Baskerlandet, hvor han er født og opvokset.

DR Symfoniorkestret har været en del af DR siden grundlæggelsen i 1925. I selskab med orkestrets 106 musikere kan alle opleve den store, symfoniske musik – enten 'live' i DR Koncerthuset eller transmitteret på radio, TV og internet.

Hvert år oplever mere end 100.000 musikelskere den levende, symfoniske musik med DR Symfoniorkestret. De klassiske Torsdagskoncerter følges hver sæson af 500.000 lyttere og seere og millioner lytter med, når koncerterne transmitteres internationalt.

Sammen med DR Big Band og DR's vifte af kor udgør DR Symfoniorkestret den levende musik i DR.

DR's kor og orkestre kan ikke bare opleves live i DR Koncerthuset, men også på turné rundt i Danmark og i udlandet. De seneste sæsoner har DR Symfoniorkestret og Fabio Luisi turneret i Japan, Kina og USA med musik af bl.a. danske komponister på programmet.

Marlis Petersen & Nis Bank-Mikkelsen



Den tyske sopran med det danske efternavn Marlis Petersen har i flere årtier været en af Tysklands førende sangere, ikke mindst indenfor wienerklassisk musik.

06

Hun er født i 1968 og begyndte operakarrieren på Deutsche Oper am Rhein i Düsseldorf. Siden har hun arbejdet freelance og sunget på de største europæiske operascener i bl.a. Wien, Berlin og Paris og på Metropolitan Operaen i New York.

Marlis Petersen mestrer både enkle sange og moderne operaer, men er nok bedst kendt for sine stilfulde opførelser af tysk musik fra 1700- og 1800-tallet. Mozart er hendes store kærlighed, og hun har indspillet mange værker af Bach, Haydn og Brahms. Hendes nyeste indspilning er en forrygende udgave af Beethovens opera *Leonore* – der senere kom til at hedde *Fidelio* – hvor hun synger den kvindelige hovedrolle, dirigeret af René Jacobs.



Skuespilleren Nis Bank-Mikkelsen og hans klangfulde stemme er kendt af alle i Danmark, for der er ingen ende på de mange måder, han har udfoldet sit talent for at fortælle: alt fra Disney-tegnefilm til klassiske teaterdramaer, satire, film, visesang, oplæsning, tv-underholdning og reklamer.

Nis Bank-Mikkelsen er 75 år og kan se tilbage på en scenekarriere, der har været mere end et halvt århundrede. Han har været ansat på Aarhus Teater og Det Kongelige Teater, men siden 1990 har han været en fri fugl i dansk scenekunst. Ofte har han kunnet kombinere sit oratoriske talent med sine glimrende evner som sanger, hvad enten det drejer sig om svenske viser af Bellman eller store musicals. Han har også optrådt flere gange sammen med DR's ensembler, bl.a. som fortæller i DR Symfoniorkestret opførelse af Griegs musik til skuespillet *Peer Gynt*.

Beethoven 250 år

Symfoni nr. 5, Skæbnesymfonien

Beethovens 5. symfoni, *Skæbnesymfonien*, er nok det mest berømte klassiske stykke musik overhovedet. Et værk, der er blevet et ikon, ikke kun for klassisk musik, men for menneskets vilje til at skabe og leve.

Tilnavnet *Skæbnesymfonien* skyldes Beethoven selv, som ifølge en troværdig anekdote beskrev de berømte indledningstoner med ordene: "Således banker skæbnen på døren."

Indledningen er voldsomt truende, og hele den berømte førstesats er en af de mest koncentrerede i musikkens historie. En utrolig kompakt konstruktion, der udelukkende er sat sammen af lige rytmiske underdelinger. Nærmest som en fæstning bygget af legoklodser med 2, 4 og 8 dutter. Tætheden er ekstrem, intet kan kiles ind noget sted, mens musikken udvikler sig med uhørt dynamik.

Energien er eksplosiv, men alligevel afslører førstesatsen ikke den triumf, som Beethoven tilkæmper sig i løbet af den efterfølgende halve time. Udgangstonearten for symfonien er c-mol, Beethovens foretrukne til heroisk-tragisk musik, og symfonien ender i C-dur, som er den mest lyse og åbne af dem alle. Udviklingen er altså en

bevægelse fra mørke til lys, og det er oplagt at opfatte det som et symbol på viljen til sejr.

Symfoniens store skift fra mol til dur sker præcis i overgangen til sidste sats. Her laver Beethoven en glidende overgang, en af de mest opsigtsvækkende passager i den klassiske musik overhovedet: Orkestret stopper op i et gysende 'stand by', da et brøl af basuner sætter triumferende ind. Sejren er hjemme!

Men symfonien handler også om troen på, at det er muligt at samle et virvar af elementer til et stærkt hele, uden at delene mister deres egenart. Beethoven viser på abstrakt vis en ny orden, hvor alle har en betydning og hvor der er styrke i fællesskabet.

Det budskab klinger revolutionært – som de politiske revolutioner på Beethovens tid – og det er meget passende! Beethoven var en stærk beundrer af den franske revolution, men hans klemte position i den konservative by Wien blev understreget af, at han tilegnede symfonien til fyrst Lobkowitz og grev Razumovsky. Uden støtte fra sine adelige velyndere havde han simpelthen ikke kunnet ernære sig som komponist.

Skæbnesymfonien gik i første omgang hen over hovedet på publikum i Wien. Først efter flere opførelser blev den forstået som et genialt mesterværk. Ved symfoniens første opførelse i Paris 20 år senere, som komponisten Berlioz dirigerede, måtte en dame bæres derfra: "Den er utrolig. Vidunderlig. Den forvirrer mig i sådan en grad, at da jeg skulle tage hatten på, kunne jeg ikke

finde hovedet. Den slags musik burde ikke skrives!" sagde hun. "Tag det roligt," svarede Berlioz, "det vil heller ikke ske ret ofte."

Beethoven dirigerede uropførelsen af sin 5. symfoni i 1808 ved en marathonkoncert, hvor han også uropførte sin 6. symfoni og Klaverkoncert nr. 3.

Egmont

08

I 1810 kunne man i Wien gå i teatret og se skuespillet *Egmont* med ny musik af Beethoven. Skuespillet var skrevet af Goethe, og Beethoven bidrog med tre kvarters musik, bl.a. sange, mellemspil og en fremragende ouverture.

I dag opføres teaterstykket ikke længere, og bortset fra ouverturen er Beethovens musik til stykket derfor temmelig ukendt. Ved denne koncert kan man for en sjælden gangs skyld høre al den musik, Beethoven skrev til skuespillet. Musikken kædes sammen af en ny forbindende tekst, der fortælles af Nis Bank-Mikkelsen.

Skuespillet *Egmont* er en tragedie, skrevet af Goethe i 1787. Teaterstykket var et indlæg i tidens lidenskabelige debat om frihed. I skuespillet følger man Egmont, en nederlandsk greve, der i 1560'erne førte an i kampen mod besættelsesmagten Spanien. Hans hovedmodstander var den spanske guvernør, hertugen af Alba.

Egmonts kamp mod overmagten er idealistisk, men håbløs, og han bliver taget til fange. Hans unge forlovede Klärchen begår selvmord, da hun ikke kan få ham befriet fra fængslet. Egmont bliver dødsdømt og halshugget – alligevel gør hans heltmod og idealisme ham til den moralske sejrherre. En martyr for retfærdighed og frihed.

Goethe havde fra starten gjort plads til musik i forestillingen og vidste, hvor sangene og mellemspillene skulle placeres. Ved de første opsætninger var musikken ikke af Beethoven, for han var kun en ukendt teenager dengang og kom først ind i billedet i 1810, da *Egmont* skulle sættes op i Wien.

Beethoven blev begejstret for invitationen til at skrive *Egmont*-musikken, for han holdt stærkt med den politiske fløj, der gik ind for frihed for nationer og individer. Beethoven var midt i sin såkaldte 'heroiske periode', hvor mange af hans værker drejer sig om kampen mellem

det gode og det onde. Tidens voldsomme politiske situation oplevede han desuden på nærmeste hold, da Wien i 1809 blev besat af franske styrker.

Handlingen

Ouverturen er det længste stykke musik til forestillingen, og den følger i grove træk skuespillets indhold. Først hører man i et langsomt, truende tempo den spanske danserytme sarabande, der symboliserer Egmonts fjende. Det hurtige hovedafsnit med drama og konflikter viser Egmonts hårde kamp. Uroen afbrydes af hornene, der som militært magtsymbol griber ind. Alt bliver stille, og en afgang synes nær. Den kommer ikke i form af Egmonts død, men som en strålende fanfare. En hyldest til helten, der turde ofre alt.

Beethovens fire mellemspillinger fungerer som bindeled mellem stykkets scener. Det første mellemspillinger begynder som et portræt af Klärchens blege bejler Brackenburg, som hun har afvist til fordel for den fyrige Egmont. Mellemspillet fortsætter som et oplæg til det ulmende folkeoprør i det følgende akt.

Mellemspill nr. 2 er indadvendt, for nu er Egmont blevet klar over, at den spanske grev Alba truer ham på livet.

Klärchen har to sangnumre i forestillingen. Den første sang, *Die Trommel gerühret*, synger hun hjemme i stuen, mens hun ønsker, at hun kunne være med i kampen ved sin elskede Egmonts side.

Den anden sang er *Freudvoll und leidvoll*, der rummer de mest berømte linjer fra hele stykket: "Himmelhoch

jauchzend, zum Tode betrübt" (Himmelhøjt jublende, til døden bedrøvet). En formulering, der indrammer hele den romantiske æra og dens stormfulde, subjektive følelser. Den korte sang fortsætter i Mellemspill nr. 3, hvor oboen repræsenterer Klärchens stemme. Derefter hører man Alba og hans hær ankomme.

Ved det 4. mellemspill har Egmont fattet, at hans idealistiske kamp mod Alba er tabt. Hans tanker svinger fra chokket over nederlaget til accepten af hans forestående død.

Klärchen forsøger desperat at mane til oprør, så Egmont kan blive befriet, men forgæves. Hun beslutter sig for at tage livet af sig. Det overværer man ikke, men Beethoven beskriver hendes skæbne i den gribende sørgemusik Klärchens død.

I slutningen af stykket hører man et melodrama (dvs. musik med tale), der fortæller om Egmonts vision om en sejr efter døden. Scenemusikken ender med en ganske kort Sejrssymfoni, en fanfare, der gentager slutningen af ouverturen. Et punktum for forestillingen, der slår fast, at Egmont sejrede, selv om han mistede sit liv.

Jens Cornelius

DR Symfoniorkestret

Violin 1

Christina Åstrand
Soo-Jin Hong
Kern Westerberg
Jan Leif Rohard
Anders Fog-Nielsen
Helle Hanskov Palm
Per Friman
Sarah Jillian McClelland
Sabine Bretschneider-Jochumsen
Sophia Bæk
Trine Yang Møller
Runi Bæk
Johanna Qvamme
Madara Petersone
Erik-Theodor Danciu
Johan Amandus Lind
Charlotte Rafn
Isabelle Bania

10

Violin 2

Teresa La Cour
Gunvor Sihm
Bodil Kuhlmann
Julie Meile
Marianne Bindel
Anne Marie Kjærulff
Hedvig Oftedahl Vivanco
Stanislav Igorevich Zakrjevski
Jonida Luisa Tafilaj
Christian Ellegaard
Vladimir Yosifov
Andreas Erik Roslund
Vivi Mark
Kirstine Schneider

Bratsch

Dmitri Golovanov
Claus Myrup
Gunnar Lychou
Carina Andersson
Kristian Scharff Fogh
Astrid Christensen
Lilion Anne Soren

Alexander Butz
Magda Stevansson
Daniel Pawel Sledzinski
Benedikte Artved
Emilia Wareborn
Raimund Karlsen Eckertz

Cello

Henrik Dam Thomsen
Soo-Kyung Hong
Carsten Tagmose
Vanja Maria Louro
Birgitte Øland
Johan Krarup
Richard Krug
Chul-Geun Park
Cansin Kara
Jacob La Cour
Karin Dalsgaard

Kontrabas

Joel Gonzalez
Maren Elizabeth Reck
Einars Everss
Michael Rossander Dabelsteen
Ditlev Damkjær
Gerrit H. Mylius
Mads Lundahl Kristensen
Morten Mandel

Fløjte

Astrid Bjelland
Mikael Beier
Russell Satoshi Itani

Obo

Eva Steinaa
Kristine Vestergaard
Sven Buller

Klarinet

Johnny Teyssier
Pedro Franco Lopez

Fagot

Audun Halvorsen
Dorte Bennike
Aksel Kaae Trige

Horn

Lasse Luckow Mauritzen
Sokar Lejonklo
Dominika Piwowska
Anna Nygård Lingdell
Henning Hansen

Trompet

Michael Frank Møller
Laszlo Molnár

Basun

Lars Ragnar Karlin
Brian Bindner
Thomas Dahlkvist

Pauker

René Felix Mathiesen

Med forbehold for ændringer. Se opdateret musikerliste i foyeren på koncertdagen.



TT

DR Symfoniorkestret optræder
hvert år ved flere end

75

koncerter og arrangementer



drsymfoniorkestret.dk
facebook.com/DRSymfoniorkestret

DR's koncertvirksomhed støttes af blandt andre

A.P. MØLLER OG HUSTRU CHASTINE MC-KINNEY MØLLERS FOND TIL ALMENE FORMAAL
DEN A.P. MØLLERSKE STØTTEFOND

AAGE OG JOHANNE LOUIS-HANSENS FOND

AUGUSTINUS FONDEN

CARL NIELSEN OG ANNE MARIE CARL-NIELSENS LEGAT

KNUD HØJGAARDS FOND

WILHELM HANSEN FONDEN

BECKETT-FONDEN

KONSUL GEORGE JORCK OG HUSTRU EMMA JORCK'S FOND

WILLIAM DEMANT FONDEN

NORDEA-FONDEN

STATENS KUNSTFOND

Chef for DR Koncerthuset, Den levende musik & P2/P5/P8 — *Kim Bohr*

Repertoirechef — *Tatjana Kandel*

Ansvh. producent — *Gordon Alsing*

Produktionsleder — *Jakob Helmer Mørck*

Lydproducer — *Preben Iwan*

Musiktekniker — *Mikkel Nymand*

Redaktør — *Helle Kristensen*

Design — *DR Design*

Foto — *Kim Høltermand, Niels Rinder, Christian Rahbek Olsen,*

Per Morten Abrahamsen, Michal Novak, Yiorgos Mavropoulos,

Oliver Bank-Mikkelsen

Tryk — *DR Tryk*

drkoncerthuset.dk

DR